

ТКАЧЕНКО

Сергій Анатолійович
nukoblikaudit@inbox.ru

к.е.н., доцент кафедри обліку і аудиту, в.о. ректора Вищого навчального закладу Міжнародний технологічний університет "Миколаївська політехніка"

УДК 332.146.2:[65.012.122:338.43]

ВИРІШЕННЯ ПРОБЛЕМНИХ ПИТАНЬ УДОСКОНАЛЕННЯ МЕТОДОЛОГІЇ МОНІТОРИНГУ В ФУНКЦІОНАЛЬНО РОЗВИНУТИХ СИСТЕМАХ РЕГУЛЮВАННЯ ТЕРИТОРІАЛЬНОЮ СТРУКТУРОЮ ТА ОРГАНІЗАЦІЄЮ СУБ'ЄКТІВ АГРОПРОДОВОЛЬЧОЇ СФЕРИ

SOLVING PROBLEMS OF IMPROVING THE MONITORING METHODOLOGY IN THE FUNCTIONAL DEVELOPMENT OF CONTROL SYSTEMS OF THE TERRITORIAL STRUCTURE AND ORGANIZATION OF SUBJECTS OF AGRO-FOOD SECTOR

У статті наведено науковий підхід до створення теорії і методології підсистеми моніторингу, побудови схеми його проведення на різних рівнях регулювання виробничо-господарською діяльністю регіональних структур та територіальних організацій суб'єктів агропродовольчої сфери.

В статье приведен научный подход к созданию теории и методологии подсистемы мониторинга, построения схемы его проведения на различных уровнях регулирования производственно-хозяйственной деятельностью региональных структур и территориальных организаций субъектов агропродовольственной сферы.

The article gives a scientific approach to the theory and methodology of monitoring subsystem, its construction of the scheme of regulation at various levels of production and economic activities of the regional structures and organizations, territorial entities of agri-food sector.

Ключові слова: вирішення, методологія, моніторинг, організація, проблемне питання, регулювання, суб'єкт агропродовольчої сфери, територіальна структура, функціонально розвинута система

Ключевые слова: решение, методология, мониторинг, организация, проблемный вопрос, регулирование, субъект агропродовольственной сферы, территориальная структура, функционально развитая система

Keywords: solution, methodology, monitoring, organization, problem question, regulation, the subject of agro-food sector, territorial structure, functional development system

ВСТУП

В епоху бурхливого розвитку продуктивних сил постіндустріального суспільства, яке виступає результатом дії науково-технічного прогресу, методи регулювання виробничо-господарською діяльністю повинні постійно удосконалюватися і відповідати новим вимогам економічного та соціального життя. Сказане у повній мірі відноситься і до методології підсистеми економічного моніторингу виробничо-господарської діяльності регіональних структур та територіальних організацій агропродовольчої сфери, яка на думку провідних вчених-економістів [1-10] і інших, відіграє роль робочого інструменту у висвітленні та виявленні резервів зростання економічної ефективності виробництва і покращення якісних характеристик та технічних параметрів готової продукції (товарів, робіт, послуг). Мова йде про те, щоб методологія функції економічного моніторингу виходила із найважливіших принципів сучасної інформаційно-орієнтованої виробничо-господарської діяльності, і в першу чергу, порівняння понесених витрат та отриманих цільових економічних результатів для наступного їх аналізу і оцінки та інше.

МЕТА РОБОТИ полягає в обґрунтуванні вирішення проблемних питань удосконалення методології підсистеми економічного моніторингу, виходячи із сучасних вимог генезису національної економічної системи країни, яке багатогранне і включає в себе цілий ряд напрямків розвитку: підвищення комплексності функції економічного моніторингу; акцентування уваги на найбільш важливих з точки зору інтересів регіональної структури та територіальної організації питаннях; посилення оперативності підсистеми економічного моніторингу; правильне застосування теоретико-методологічних положень функції економічного моніторингу, які забезпечують глибину висвітлення і дослідження виробничо-господарської діяльності, та інше. Цей факт, без сумніву, обумовлює потребу креативного (творчого) підходу до створення теорії і методології функції, до побудови схеми його проведення на різних рівнях регулювання виробничо-господарською діяльністю регіональних структур та територіальних організацій суб'єктів агропродовольчої сфери, ін.

МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Теоретико-методологічною основою наукової статті виступає діалектичний метод і основні положення моніторингу, системи регулювання територіальною структурою та організацією суб'єктів агропродовольчої сфери. У процесі проведеного дослідження знаходили використання наступні наукові методи: *абстрактно-логічний* (для теоретичного узагальнення і формулювання висновків); *монографічний* (при дослідженні теоретичних та практичних методик моніторингу і системи регулювання територіальною структурою та організацією суб'єктів агропродовольчої сфери); *порівняльний* (при аналізі стану моніторингу і системи регулювання територіальною структурою та організацією суб'єктів агропродовольчої сфери) та багато ін.

РЕЗУЛЬТАТИ

Характерна особливість сьогоденного етапу розвитку національної економічної системи виступає у тому, що в процесі регулювання виробничо-господарської діяльності доводиться одночасно вирішувати не окремі завдання, а пов'язані між собою комплекси складних економічних, технічних і соціальних задач. В цих умовах величезного значення набуває фактор впливу комплексності економіко-аналітичної обробки інформаційних даних.

Економіко-аналітична обробка інформаційних даних – це на самперед фундаментальне, повне і всебічне дослідження усіх без виключення сторін та показників виробничо-господарської діяльності регіональних структур і територіальних організацій агропродовольчої сфери. Однак тільки повнота та всебічність не вичерпують принцип комплексності функції економічного моніторингу; дуже важливу роль відіграє вивчення діяльності, подій, напрямків розвитку і факторів впливу на різних рівнях системи регулювання виробничо-господарською діяльністю в їх взаємному зв'язку та взаємній обумовленості. Необхідно підкреслити, що для того щоб дійсно знати предмет, потрібно охопити, вивчити усі його сторони, усі зв'язки і опосередкування. Навіть сама велика група показників та критеріїв оптимальності виробничо-господарської діяльності, які розглядаються поза їх глибинних зв'язків, не може надати повної уяви про дійсну економічну ефективність виробництва. Та на сам кінець, економіко-аналітична обробка інформаційних даних передбачає безперервне вивчення процесів виробничо-господарської діяльності, яке означає, що підсистема економічного моніторингу повинна бути оперативною, ретроспективною і перспективною.

Динамічність виробничо-господарських процесів на рівні регіональних структур і територіальних організацій агропродовольчої сфери, часта зміна умов, в яких вони протікають, потребують значного посилення оперативності системи регулювання з метою вироблення своєчасних управлінських впливів, необхідних для їх регулювання та звісно оптимізації. Потрібна для цього інформація може бути отримана тільки із підсистеми оперативного економічного моніторингу. Переважна більшість

провідних фахівців із функції економічного моніторингу вважає оперативним щоденний моніторинг, який проводиться в межах робочого дня або зміни і слідує безпосередньо за ходом здійснення виробничо-господарських процесів. Така точка зору більше усього характеризує зміст підсистеми оперативного економічного моніторингу, відображаючи його найголовніший принцип – негайну та своєчасну реакцію на відхилення від завданого рівня економічних, технічних і соціальних параметрів виробничо-господарського процесу і інше.

Природно, що об'єктами підсистеми оперативного економічного моніторингу повинні бути не усі відхилення, а в основному такі, не усунення яких може призвести до зриву в досягненні генеральної і проміжних цілей, які встановлені перед тим або іншим виробничо-господарським підрозділом. Це визначає якісно інший зміст методології оперативного економічного моніторингу у порівнянні з методологією ретроспективного (щомісячного, щоквартального, щорічного) та перспективного економічного моніторингу, в якій однозначно і чітко повинні бути вирішені питання про склад об'єктів оперативного економічного моніторингу на різних рівнях системи регулювання виробничо-господарською діяльністю, склад початкової інформації, час та способи отримання тих або інших показників і критеріїв оптимальності, характер використання оперативної економіко-аналітичної інформації. Особливу увагу в методології потрібно звернути на своєчасність формування інформаційних даних оперативного економічного моніторингу. З точки зору оперативного економічного моніторингу більш важливо мати своєчасну інформацію про тенденції розвитку виробничо-господарських процесів, аніж абсолютно точні інформаційні дані, які реально отримують із запізненням, за межами часового циклу процесу оперативного регулювання.

ВИСНОВКИ

Рамки цієї роботи не дозволяють торкнутися навіть у загальних рисах інших питань удосконалення методології економічного моніторингу виробничо-господарської діяльності регіональних структур і територіальних організацій агропродовольчої сфери. Над вирішенням цих питань зараз працюють багато центральних науково-дослідних інститутів, проблемних лабораторій та кафедр вищих навчальних закладів, а також галузевих науково-дослідних організацій і промислових підприємств, науково-виробничих об'єднань. Наприклад, створені та успішно застосовуються теоретико-методологічні матеріали із функції економічного моніторингу у електронній, верстатобудівній, суднобудівній і інших галузях промисловості країни. Однак, підняті повсякденною практикою сучасні нові складні завдання вимагають поглиблення та продовження наукового пошуку. У цьому зв'язку уявляється доцільним в подальшому зупинитися на поглибленому розгляді тільки деякого кола питань удосконалення методології підсистеми економічного моніторингу виробничо-господарської діяльності

регіональних структур і територіальних організацій, які були, зокрема, успішно вирішені в агропромисловому комплексі нашої країни та ін.

Список використаних джерел

1. Блинова, Т.Н. Совершенствование управления услугами высшего образования в России: автореферат дис. ... к. э. н.: 08.00.05 / Блинова Татьяна Николаевна; [Место защиты: Тихоокеан. гос. ун-т]. – Хабаровск, 2015. – 24 с.
2. Воронов, Д.Г. Совершенствование механизма мониторинга инновационной инфраструктуры: дис. ... к.э.н.: 08.00.05 / Воронов Дмитрий Геннадьевич; [Место защиты: Ун-т Рос. акад. образ.]. – Москва, 2011. – 210 с.
3. Душевин, Л.Л. Совершенствование механизма мониторинга системы менеджмента качества промышленного предприятия: диссертация ... кандидата экономических наук: 08.00.05 / Душевин Лев Львович; [Место защиты: Саратовский гос. соц.-экон. универ-т]. – Саратов, 2009. – 272 с.: ил.
4. Жилкин, С.Ф. Совершенствование стратегического планирования развития города: дис. ... д.э.н.: 08.00.05 / Жилкин Сергей Федорович; [Место защиты: Рос. акад. гос. службы при Президенте РФ]. – Москва, 2007. – 395 с.
5. Курлов, А.Б. Методология информационной аналитики [Текст]: монография / А.Б. Курлов, В.К. Петров. – Москва: Проспект, 2014. – 378 с.
6. Морозов, Е.С. Совершенствование финансового

мониторинга по противодействию легализации незаконных доходов: диссертация ... кандидата экономических наук: 08.00.10 / Морозов Евгений Сергеевич; [Место защиты: Финан. акад. при Правительстве РФ]. – Москва, 2010. – 208 с.

7. Самарина, В.П. Совершенствование методологии управления социально-экономическим развитием проблемных регионов России: диссерт. ... доктора экономических наук: 08.00.05 / Самарина Вера Петровна; [Место защиты: Рос. эконом. акад. им. Г.В. Плеханова]. – Москва, 2010. – 322 с.: ил.

8. Семагин, И.А. Методология управления инновациями в коммерческих банках: дис. ... д.э.н.: 08.00.10 / Семагин Иван Александрович; [Место защиты: Марийский гос. технич. ун-т]. – Йошкар-Ола, 2011. – 347 с.

9. Строкин, К.Б. Теория и методология эффективного управления развитием строительного предприятия в конкурентной среде: диссертация ... доктора экономических наук: 08.00.05 / Строкин Константин Борисович; [Место защиты: С.-Пб. гос. инж.-экон. ун-т]. – Санкт-Петербург, 2009. – 243 с.

10. Шимоханская, Т.В. Совершенствование методологии учётно-аналитического обеспечения устойчивого развития организации: диссертация ... доктора экономических наук: 08.00.12 / Шимоханская Татьяна Викторовна; [Место защиты: Марийский гос. техн. универ-т]. – Москва, 2011. – 434 с.: ил.